

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodí každú nedel' u.	<i>Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.</i>
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNYÁNSZKY.	Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na pol roka	1 „ — „		
Na štvrt roka	— 50 „		
Jednotlivé číslo 3 kr.			

Následky cirkevno-politických zákonov.

Nechceme teraz poukazovať na tie nepravdy, o ktorých sa ostatne už i samé čitateľstvo malo príležitosť presvedčiť, že sa budú následkom zavedenia cirkevno-politických zákonov uzavierať manželstvá na istý čas, že budú obriezky atď. Presvedčení sme, že týmto hlúposťam dnes už nikto neverí. Aspoň takého človeka so zdravým rozumom predstaviť si nevieme, kto by tie hlúposti ešte i dnes tvrdil. Teraz chceme poukázať len na následky cirkevno-politických zákonov.

Keď boly tieto návrhy, teraz už zákony, predstreté zákonodarným sborom, vtedy sa proti nim namietalo, že urobia možným vystúpenie z cirkve. To je pravda. V smysle zákona je to možno. Nuž ale či tým jedna alebo druhá cirkev trpí škodu pre takého človeka, ktorý súc od malička vychovávaný vo viere, vyučovaný náboženstvu, predsa jako plnoletý svoje náboženstvo opúšťa? Nie. Cirkvi a ich správcovia duchovní teraz aspoň vedia, kto je pravým nezlomným vyznavačom viery, kto sa prídržuje náboženstva a dľa prikázani žije. Taký človek, ktorý opustí náboženstvo, nenie cirkvi, ani svojim spoluveriacim k osolu, ale na škodu, lebo svojim zotrávaváním v cirkvi a neplnením svojich cirkevných povinností dáva príklad i ostatným veriacim, aby podobne, dľa neho pokračo-

Pomník Marie Terezie v Prešporku.

vali. I pastier vylúci prašivú ovcu, aby celé stádo nenakazila.

Skutočne pre cirkev je lepšie, keď je od neveriacich očistená. Vie, na koho má počítať, na koho nie. Aby sa ale neznabožstvo nešírilo, to zamedziť je najkrajšou, ale zároveň aj najsvätejšou povinnosťou duchovných, kňazov.

Teraz po uvedení cirkevno-politických zákonov vysvitlo, že na niektorých miestach túto svätú povinnosť jednotliví kňazia neplnili tak, ako by ju plniť boli mali. Neutvrďovali veriacich vo viere tak, aby tí s celou svojou dušou náležali cirkvi. Toto naše tvrdenie potvrdzuje to, že po zavedení cirkevno-politických zákonov na niektorých miestach niekoľko veriacich vystúpilo z cirkve. Prečo vystúpili? Preto, lebo neboli dostatočne utvrďovaní vo viere už v tých časoch, keď o cirkevno-politických zákonoch nebolo ani chýru. Darom sa hlása, že príčinou vystupovania z cirkve sú tie zákony. To uveriť nemožno, žeby sa behom dvoch rokov bol niekto vrátil s tej cesty, ktorú bol predtým dlhé roky nasledoval. Príčinou vystupovania z cirkve je len, a len výlučne nedostatočná duševná výchova už v predošlých rokoch, a aby sme poukázali mohli i na vrstvu spoločenstva, ktorá nebola účastná dostatočného utvrďovania vo viere, musíme poukazať na to, že dosavád z vysokých kruhov spoločenských nikto nestal sa opustením svojej viery neznabohom. Z toho teda vyplýva, že vo vysokých kruhoch, kde majú svojich osobitných duševných vychovávateľov, je viera lepšie utvrdená než v nižších, lebo v nižších kruhoch sa už staly pády opustenia viery a z toho vyplýva zase to, že nižšie vrstvy obyvateľstva neboli dostatočne utvrdené vo viere.

Prečo nebola nižšia trieda spoločenstva dostatočne utvrďovaná vo viere? Preto, že sa *dosavád* na mnohých miestach s kanclov len zriedka kázalo slovo Božie, nauky Kristove, ale na to miesto prečasto kázalo sa o rozličných talaťkách, nepatriaciach na kancel, o tom, kto je dlžen pánu farárovi, kto mu ukradol sliedku alebo odorál z role. Takéto záležitosti patria pred súd, ten dokonale, príkladne tresce každého zlodeja a prisny trest je ak nie lepšou, teda takou výstrahou, ako slová s kancľa. Tým nehovoríme to, aby sa nekázalo s kancľa proti krádeži, áno, to len schvaľujeme, lebo to súvisí s mravnou výchovou ľudu, ale nemôžeme odobrovať, aby namiesto kázne, vystríhajúcej proti krádeži odzneli na kancli slová vyšetrujúceho sudcu.

Nárokom sme povedali, že sa to tak dialo *dosavád*. Teraz už nastáva zmena i v tomto ohľade. Tí kňazia, ktorí predtým mávali kázne, ktoré pre prázdnosť sotva kto počúval, teraz už horlivejšie konajú svoju povinnosť, lebo sa presvedčili, že jedine dôkladným vysvetlením slova

Božieho, pilným utvrďovaním vo viere zachráni svoje stádo od prašivých oviec.

Pozdrav vám, duchovní otcovia, ktorí sa takto vynasnažujete zachrániť veriacich od upadnutia v neznabožstvo! Vy viete najlepšie, že sa šírenie neznabožstva nedá prekaziť kázaním o politike a roztrusovaním semena nenávisťi. Vy viete najlepšie vniknúť do duše veriacich, staňte si teda na výšku svojho povolania a horlivým kázaním a vyučovaním náboženstva zničte už i moľ neznabožstva, ak by sa ona dakde ukázala! Kážte, rozširujte slovo Božie a vieru tak, aby sa jej nasledovníci množili a nie menšili. Rozmnožujte počet veriacich tak, ako učedníci viery. Staňte sa opravdovými apoštolmi viery, a nikto neopustí svoju vieru.

Slovo k rodákam.

Jedon anglický učenc vynašiel najnovšie, že duša ľudská vlastne v žalúdku prebýva. Učenc tento, trebárs je tvrdenie jeho nielen smiešnym, lež aj hodným nesmyslom sa byť ukazuje, zdá sa, že má pravdu, aspoň čo sa týka našej ľudovej strany, menovite ale tých farárov, ktorí pod zvučným názvom a záštitom tejto strany svoje sobecké ciele nasledujú. Na poli náboženského života nevidia inej vady ako štátne matriky a civilné manželstvo; neznajú inej potreby; ako revisiu cirkevno-politických zákonov. Prečo? Lebo to má neodškriepiteľný vplyv na ich dôchodky, to je otázka rozmazaného žalúdka. Veď vyššie dôchodky len pre tento potrebujú. V šatstve prepiatý, drahý luxus prevádzať nemôžu, lebo veď každá reverenda jednako vyzerá, tedy či majú dve, a či dvadsať, je to jedno. Vydržovanie famílie, výchova dieťok ich výdavky neobfažujú; nezostáva tedy len dobré jedenie a pitie. Pre toto ale neodplatí sa, ba nesvedčné je byť nespravedlivým. Nevera, lakomstvo, faľš, klam a všetky hriechy bezúzdne sa zmáhajú: no proti tým naukou, horlivostou bojuvať sa nepáči, bárs je to prvou a najväčšou povinnosťou. Ale proti zákonu, štátu a vrchnosťam brojíť, lebo im moc a dôchodok zmenšený zostal, to im nedá odpustiť; pri tom a v tom neznajú ustania.

A predsa aký zrejmy je ich omyl, jestli to len omylom menoval možno, a jestli viac, ako pravdepodobný klam zo šetrnosti z očí spustině. Čo sú matriky? Sú ustavičný popis a večná evidencia občanov, ktorú nielen cirkve ale aj štát v životných záujmoch svojich občanov potrebuje. Ktože tedy zabráni, alebo za zlé vziať môže štátu, keď si túto evidenciu pre seba, pre svoje potreby sám skrze svojich jemu podriadených a jemu zodpovedných úradníkov vedie?

Nerobí to on pre vierovyznanie, cirkve môžu, smú a oprávnené sú pre seba a k svojej potrebe to isté si robiť. Kde je tu tedy krivda? Kde nespravodlivosť? Kde tyranstvo a bezprávie? Nikde, vynímajúc hlavy nesvedomitých buričov shovievavosťou a snád aj lahostajnosťou štátu rozmazaných.

Čo je manželstvo? Je sriadený sňatok ľudí obojeho pohlavia k založeniu famílie, rodiny a k udržaniu človečenstva. Prvší tento stupeň sriadenosti spoločnosti ale potrebuje i štát, možno ešte vo väčšej miere, nežli cirkev. Ký div tedy, že potrebu túto regulovať i štát sa usiluje, ba nedbalosťou možno pomenovať, že to už dávno neurobil. No a keď povážime, že štát týmto náboženstva v ohľade tomto v ich dogmách, zvykoch a obyčajoch nehati, ba práve utvrdzuje, lebo ved' skrze matrikárov svojich upozorňovať káže, že uskutočnením sňatku civilného oni svojim cirkevným povinnosťam ešte zadosť neurobili: kde je tu prenasledovanie náboženství? Kde je tu krivda? Kde bezprávie? Kto toto tvrdiť môže, ten je alebo duševnou slepotou omámený, alebo klamár.

Áno, štát len svoje právo používa a nehati ničie ba v múdrosti a šetrnosti svojej ešte tak ďaleko ide, že ľud svoj na povinnosti cirkevné upomína. Prečo tedy broja proti nemu jednotliví, istotne vo vzdelanosti zaostali kňazia, ak nie preto, že výlučnosť užívaných doposavád' výsad utratili, že ich neobmedzená moc a vláda pri zakladaní rodinného zväzku klesla?

Opravdový kňaz kresťanský za príkladom Spasiteľa, ktorý kázal «dávať cisárovi, čo je cisárovo, a čo je Božieho, Bohu» tak by mal učiť svet: Manželstvo je dľa nauky našej sviatosťou, požívajte ju dľa predpisov cirkve zbožne a úprimne, pri tom ale nezabúdajte, že ste občania štátu, ktorý nakladá vám sňatok váš manželský pred nim uzavierať, a plňte túto vašu občiansku povinnosť slušne a šetrne. Kto by mal z toho škodu, a kto osoh? Škodu nikto, osoh ale každý: štát i cirkev, požívajúc oba patriacu im a zaslúženú úctu a poslušnosť.

Áno, keby štát zapovedal ba i trestal vedenie cirkevných matrik a uzavieranie dogmatických manželství, v tom páde áno bola by protiva, odpor medzi cirkvou a štátom: ale keď štát nien len že nebráni, ba ešte povzbudzuje veriacich k plneniu svojich náboženských a vierovyznanských povinností, v tom páde neodôvodnený odpor jednotlivých seba a povinnosti svoje zabudlých kňazov a ich prívržencov je hotová zburá, ktorú práve náboženstvo kresťanské a učenie Kristovo čím najrozhodnejšie zatracuje.

Toto je čistá a jasná pravda, protiva toho ale lož a klam.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Nový krajinský vyslanec. V sučianskom okrese, v turčianskej stolici previedla sa 18. tohoto mesiaca voľba. Na miesto odumretého Vilmoša Lehoczkého bol jednohlasne zvolený jeho synovec, dr Anton Lehoczky, známy budapeštiansky advokát. Anton Lehoczky je prívržencom liberálnej strany.

Polepšenie stavu diurnistov. Diurnisti, to jest takí pisári, ktorí nemali ročítý plat, lež boli platení len na dni, keď zostarnuli a nevládali viac robiť, boli prepustení bez všetkého zaopatrenia a tým vystavení tej najväčšej biede, lebo plat ich bol aj po čas práce tak malý, že si z toho neboli vstave nič zgzdovať. Vláda zaujala sa aj týchto štátnych zamestnancov a zadala snemu návrh, dľa ktorého takí diurnisti, ktorí sa stanú práce neschopnými, dostanú pensiu, asíce po 10-tych rokoch 100 zl. po 25 rokoch 200 zl. a po 40 rokoch 300 zl. Návrh zákona určuje zároveň aj najmenší denný plat, asíce v hlavnom meste 1 zl. a na vidieku 80 krov.

Zasedania snemu. Vyslanci vydržovali 12. tohoto mesiaca zasadnutie, ktoré bolo venované zväčša vysokej zahraničnej politike, lebo na tomto zasadnutí odpovedal ministerský predseda na interpellácie, zadané v otázke zahraničnej politiky.

Najprv odpovedal minister vnútra na interpelláciu Gejzu Polónyiho, v ktorej sa sputuje, prečo poveril vedením stolického shromaždenia zvolenskej stolice főišpána gemerskej stolice. Minister vnútra odpovedal, že zvolenská stolica nemá nateraz ani főišpána, ani viceišpána a ponevác hlavný notár, ktorý mal shromaždenie viesť, kandidoval na vicišpánstvo a ponevác na tomto shromaždení mali byť zvolení ešte dvaja slúžnovci, minister poveril vedením shromaždenia főišpána susednej stolice preto, aby sa v administrácii stolice nevyskytly prekážky. Odpoveď bola vzatá v známosť.

Ten samý minister odpovedal ďalej na interpelláciu opáta Jána Molnára, ktorý sa sputuje, prečo nedovolila vrchnosť zvolenskej stolice cirkevné obrady pri jednom pohrabe. Minister odpovedá, že sa to preto stalo, lebo patričný zomrel na chytľavú nemoc. Zákon nariaďuje v takýchto pádoch výmínečné poriadky, ponevác sa o tieže vrchnosť nepostarala, minister nariaďil proti nej vyšetrovanie. Odpoveď vzal v známosť aj sám interpellujúci.

Nasledovaly odpovede ministerského predsedu. Na interpelláciu Gejzu Polónyiho poťahom na ruskú cestu nášho kráľa, hovoril, že ohľadom tejže vláda nedržala za potrebné porobiť žiadne poriadky, lebo kráľ je najvyšším strážcom svojho verejno-právneho postavenia. Prípitky byly chybné sdelené, lebo ruský cár nenazýval nášho kráľa cisárom, lež veličenstvom.

Na Kossuthovu interpelláciu odpovedal, že európejské vlády zakročily už v prospech Grécka.

Konečne odpovedal ministerský predseda na inter-

pelláciu grófa Apponyiho. Ministerský predseda ubezpečil grófa Apponyiho, že trojcisársky spolok stojí a že cieľom jeho je udržanie pokoja. Okrem tohoto spolku každá vláda má právo dorozumeť sa ohľadom otázok, ktoré sa vzťahujú na udržanie pokoja, s bársktorým štátom, či stojí v trojcisárskom spolku alebo nie. Takéto dorozumenie ohľadom pokoja mala za cieľ aj ruská cesta nášho kráľa. Rusko sa osvedčilo, že na Východe nemá žiadne sobecké ciele. — Odpovede boly v známost vzaté.

Snemové prázdniny. Jako znaky dosiaľ ukazujú, tohoto roku vyslanci nebudú mať obvyklé letné vakácie, a jak aj budú jaké, tak budú len veľmi krátke. V tom páde, jak sa vlády ohľadom kvóty dohodnú, tak vláda dá všetky predlohy, ťahajúce sa na vyrovnanie cez leto pojednávať.

Kráľ v Budapešti. Jeho Veličenstvo prišiel v pondelok rano do Budapešti, kde sa pobaví viac dní. Počas pobytu bude dávať viackrát verejné výsluchy, audiencie.

Katolícky kongress. Kráľ podpísal 14. mája predlohu vlády vzťahujúcu sa na autonomiu katolíckej cirkve. Voľby na kongress, ktorý sa bude radíť o autonomii, prevedú sa ešte tohoto roku.

Otázka kvóty ešte vždy nenie vybavená. Teraz začnú vlády ústne vyjednávať a tým cieľom príjdu rakúski ministri najbližšie do Budapešti.

Prečo nebolo vyslanstvo zákonodárskeho sboru na poklone u kráľa v Prešporoku. Na inom mieste pripomenuli sme, že pri príležitosti odhalenia pomníka kráľovnej Marie Terezie v Prešporoku, viac korporácií bolo na poklone u kráľa. Členovia snemu, ačkoľvek brali účasť na slávnostiach, neboli na poklone. Toto sa stalo preto, že program slávnosti ustálilo mesto Prešporok, ktoré slávnosti nepovažovalo za krajinské a tak ani nevzalo do programu poklonu zákonodárskeho sboru. Neskoršie predseda snemovne vyslancov oslovil ministerského predsedu, aby vyprostredkoval, žeby aj zákonodársky sbor mohol ísť na poklonu. Dodatočne bol tedy program v tom smysle zmenený, že aj zákonodársky sbor pôjde na poklonu, ale len po vojsku a katolíckom kňazstve. Toto vytknuté tretie miesto sa neľúbilo predsedovi Szilágyimu, lebo zákonodárskemu sboru patrí všade prvé miesto, a tak ani nevedol vyslancov na poklonu.

Z tohoto narobily opposície veľký krik, že barón Bánffy chce unížiť zákonodársky sbor. O tomto predmete prehovoríme ešte pár slov aj v budúcom čísle.

Grécko-turecká vojna. Na Balkáne už všade zamĺkly zbrane. Vojna, ktorá sa započala 14. apríla, bola behom 30 dní ukončená, donesúc Turkom víťazstvo, Grékom ale porážku. Turecký sultán na vyzvanie europejských mocností rozkázal zastaviť vojnu.

Vyjednávania o pokoj započnú sa najbližšie. Je vyhlád, že sa Turecko uspokojí s peňažitým odškodnením a že len niektoré čiastky Tessalie bude držať obsadené, kým mu Gréci peňažitú vynáhradu nezaplátia.

Vedme ľud k striedmosti.

Smutná pravda je, že požívanie opojných, liehových nápojov v posledných desaťročiach sa takrečeno po celom svete zväčšilo. Ľud stal sa vo všeobecnosti vzdelanejším; ale so vzdelanosťou nedospel zároveň k striedmosti; ba naopak, teraz požíva ešte viac liehu, špiritusu ako predtým.

Nápadné je, že polodivé národy, ktoré vstave nevdzdelanosti nepoznaly opojné nápoje, akonáhle sa trochu vzdelajú, civilisujú, hneď sa opilstvu oddajú. Mnohé takéto národy, vymierajú následkom nemierneho požívania liehových nápojov, ktoré sú pre ich ústrojnosť telesnú opravdovou otravou.

Lež nielen nevdzdelané a polovzdelené národy podliehajú vášni opilstva, ale aj u najvdzdelanejších národov vidíme, že spotrebujú čím ďalej tým viac liehových nápojov. Na príklad vo Francúzsku, — v jednej z najvdzdelanejších krajín na svete — roku 1850. pripadlo priemerne poldruha litra pálenky na jedného obyvateľa; naproti tomu roku 1895. spotreboval tam jeden obyvateľ priemerne polpiata litra pálenky. Teda spotreba pálenky je teraz tri razy toľká, ako bola pred päťdesiatimi rokami.

Pravda, v jednotlivých krajinách nie v každom kraji pijú liehové nápoje v rovnej miere. V severnom Francúzsku a na francúzskom pobreží morským pijú obyvatelia temer päťkrát toľko liehovín, ako v stredných a v južných krajoch.

V Rusku, v petrohradskej gubernii r. 1894. bolo 1 million 964 tisíc obyvateľov, títo spotrebovali do roka 147 tisíc hektolitrov pálenky; kdežto v susedných piatich guberniach, kde býva temer 5 millionov ľudí, spotrebovali len 42 tisíc hektolitrov. Rusi vydali na pálenku v posledných desiatich rokoch asi 700 millionov zlatých.

Mnohí myslia, že najviac liehových nápojov pijú ľudia v Rusku alebo práve u nás na Horniakoch. Štatistika nepotvrdí túto mienku. Dľa spoľahlivých výkazov jeden obyvateľ spotrebuje do roka priemerne liehových nápojov: v Dánsku 6 litrov, v Hollandsku 4 a pol litra, vo Švédsku 4 litre, v Rusku polštvrtá litra, v Anglicku poltrea litra. Nemáme pri ruke podobné výkazy z našej vlasti; ale myslíme, žeby neboly veľmi nepriaznivé.

V Dánsku, v Hollandsku, vo Švédsku, v Anglicku najmä námorníci a vôbec prímorskí obyvatelia spotrebujú veľké množstvo liehových nápojov; väčšina obyvateľstva je striezlivá. V Rusku tiež v daktorých krajoch pijú omnoho viac pálenky ako v iných; nájdú sa tam vidičky, kde ľud žije dosť striedme.

Myšlím, že priemerne u nás v Uhorsku má sa menej liehových nápojov, ako v bársktorej zo

spomenutých krajín; — ale len *priemerne*. Je u nás dosť takých krajov, kde je ľud striezlivý, poriadny, bohabojný; pije liehové nápoje, ale len mierne, aby nezaškodily zdraviu ani vačku. Ale, bohužiaľ, sú aj také kraje, kde je ľud vo veľkej miere oddaný pijaňstvu.

Najmä roľníci, sedliaci požívajú liehové nápoje bez miery. Takýto, opilstvu oddaný nešťastník radšej utiahne jedlo od seba, len aby mu tým viac ostalo na pálenku. Nepomyslí na to, že opilstvo otravuje telo i ducha a znemravňuje život. Opilec uvažuje do nešťastia a nerestí seba i svoju rodinu.

Je to strašné vidieť, že v tých krajoch, kde je pijáctvo rozšírené, dieťa už v útlej mladosti naučí sa piť liehové nápoje. Nemluvňa, keď nechce zaspať, opojujú pálenčným chlebom; väčším deťom dávajú často piť pálenku a týmto kazia ich zdravie, ba im neraz aj smrť pripravujú; dorastajú ľudia, chlapi i ženy nevládzu pracovať, jak sa denne 4—5 ráz «nepotúžia». K tomu pijú pálenku planú, zdraviu nadmier škodlivú. Takýto ľud zakrpatie telesne i duševne; ztratí hodnosť ľudskú a uníži sa k nerozumnému zvieraťu.

V mnohých krajinách jednotlivci i spoločnosť pracujú všemožným spôsobom, aby opilstvo zamedzili. V spojených štátoch amerických sú takzvané temperenčné spolky, ktorých členovia nielen sami zdržujú sa nemierneho požívania liehových nápojov, ale sú povinní aj iných chrániť od opilstva a privádzať ich k striedmosti.

Tieto spolky vyprostredkovaly v mnohých krajoch Spojených Štátov takzvané temperenčné zákony, podľa ktorých tam v nedeľu a vo sviatok nielen sklepy, ale aj krčmy sú zatvorené. Ten krčmár, ktorý prestúpi tento zákon, je prísne potrestaný.

Ešte prísnejšie vykonávajú temperenčné zákony v americkom meste Filadelfii. Tam je vôbec zakázané neodrostlým deťom dať liehový nápoj, ak len od rodičov nedonesie dovoľenie na to; ba neslobodno tam deťom dať bez rodičovského dovoľenia ani doháň alebo cigary.

Amerikánčania tvrdia, že temperenčné spolky a zákony v značnej miere prispievajú k tomu, že sa obyvateľstvo v mnohých krajoch pridržuje striedmosti.

V Rusku na mnohých, najmä severnejších stranách, je nemierne požívanie liehových nápojov veľmi rozšírené. Krem toho krčmári predávali obyvateľstvu nápoje zdraviu škodlivé a dávali ich na úver; následkom čoho sa sedliaci zadlžili u nich a vychodili na mizinu.

Toto pohlo k tomu ruskú správu krajinskú, že v daktorých krajoch už pred tromi rokmi štát prejal vymeriavanie liehových nápojov. Do

krčmami osadili takých krčmárov, ktorí od krajiny dostávajú riadny plat, ako bársktorý úradník krajinský; ale nápoje nepredávajú na svoj osoh, lež na krajinský účet. Krem toho zakázano je týmto krčmárom dať niekomu toľko nápoja, žeby sa opil, a neslobodno im dať nápoj nikomu na úver.

Tento spôsob vymeriavania liehových nápojov sa v Rusku, — udajne — tak dobre vydaril, že do konca tohoto storočia tam v celej krajine krajinská správa prevezme vymeriavanie nápojov. Na takýto spôsob chcjú Rusi docieľiť, aby ľud dostával lepší nápoj a aby opilstvo bolo — naľkoľko možno — obmedzené.

V našej vlasti málo sa koná proti nemiernemu požívaniu opojných nápojov, trebárs je pijáctvo u nás v mnohých krajoch rozšírené. Spoločnosť neprpisuje tejto smutnej okolnosti dostatočný význam. Nebadá, že opilstvo v mnohých krajoch kazí náš ľud a týmto kazí, oslabuje sa aj naša vlasť.

Ale čo aj širšie kruhy nekonajú nič v tomto ohľade, povinnosťou je najmä všetkých tých, ktorí sú v bezprostrednom styku s naším pospolitým ľudom, napomínať a poučať ho, aby sa chránil nemierneho pitia, ktoré podryva blahobyť a robí človeka telesným i duševným bedárom.

Ponosujeme sa, že sú plané časy. Ale kým bude v našej vlasti 72 tisíc krčmami — a 12 tisíc kostolov — ako teraz; kým budú krčmy plné — a chrámy prázdne, ako to teraz vidíme na mnohých stranách: — zatiaľ u nás ani nemôžu nastať dobré časy.

DOPISY.

Z Báčky, v máji.

Ctený pán Redaktor!

Ctenému čitateľstvu bude trochu aj čudné, že v tomto časopise teraz číta dopis aj z Báčky.

Predovšetkým musím Vám, ct. pán redaktor úprimne vyznať, že moje meno darmo hľadáte v sozname predplatiteľov, vzdor tomu však časopis váš od nového roku čítam. — Lanského roku dostalo sa mi bolo do ruky 1-vé číslo vášho časopisu. Keď som čítal názov časopisu „Opravdový Kresťan,“ hneď som sa pozastavil, lebo jako medzi ľudstvom jesto mnoho kresťanov, ale málo opravdových, tak aj medzi časopismi málo je takých, o ktorých by sme mohli povedať, že sú opravdovými priateľmi ľudu.

Tento časopis s pozornosťou sprevádzam od 1-ho čísla, a práve preto, že ním hlásané zásady uznávam za dobré, stal sa mi skutočne potrebným radcom a priateľom.

Zákon o civilnom manželstve a o náboženskej slobode sa mi ľúbia tieto zákony mali byť už skôr do života uvedené, lebo jako sme v našej milej vlasti ohľa-

dom platenia daní a iných povinností rovní, tak požívajme aj v náboženských veciach rovnú slobodu. Jedonkaždý služne P. Bohu, jako sa nám ľúbi a jako to svedomie naše uznáva za najlepšie.

Ľudová strana má aj u nás svojich prívržencov, lenže iného nemôžem o nej povedať, jako to, že pokiaľ sme o nej nevedeli, pokoj a láska panovaly medzi nami. Teraz sa zträtáme všade len s nenávisťou. Za toto všetko padá zodpovednosť na ľudovú stranu, ktorá pozostáva zo samých grófov a kňazov. Najškaredšie je, že táto strana každého osočuje, kto s ňou nedrží, ba podrýva aj úctu oproti vrchnostiam. Nuž ale nech zodpovedajú títo páni za svoje skutky pred povolaným sudcom.

Počasie máme veľmi nepriaznivé. *Bičan.*

Fort William Ontario Canada, Amerika, 25. apríla.

Veľactená Redakcia!

Ja dolupodpísaný, obyvateľ bielopotocký z oravskej stolice rád som, že môžem vziať pero do ruky, a moju žiadosť, čo mi na srdci leží, ctenej redakcii sdeliť. Bol by som povďačný, keby ctená redakcia chcela tieto riadky uverejniť.

Ja, ako roľník som vždy zamestnaný gazdovskými prácami a nemal som príhodného času ku čítaniu časopisov. Jedine ako počúvam, že vychodí jakýsi „Kreštan“, v Budapešti, v ktorom sa vždy píše o tom, že jako vláda a ministerium nemilosrdne zaobchodia s ľudovou stranou. Do nedávna ani som nerozumel, čo je to tá ľudová a liberálna strana. Že tá vládna strana zle gazduje pre pospolitý a chudobný národ uhorský, dane veľmi zvyšuje a prirážky za každou daňou vyvrhuje. Školy štátnia a potom zo štátnej školy von s Kristom, že sviatosti katolíckej cirkve odberá, a že našu slovenskú reč nedovoľujú užívať. Nuž keď som ja toto napočúval, ba aj sám čítal, bolo to v marci minulého roku, všetkeho sa mi odnechcelo, lebo som už bol sám napanutý, a bol som hotový ísť do boja za Slovákov a za vieru aj na smrť, lebo keď som si pomyslel, že už platím dosť hodne od malého gruntu, a keď mi vieru a sviatosti poberú a k tomu ešte aj tú reč, čo ma moja matka učila, tak ma už na svete netreba. Zobral som sa ta, do Ameriky, do slobodného kraja, a tak som už tu úplný rok. Ale predsa tento „Kreštan“ aj tu sa mi dostal do ruky, ktorého si tu jeden Slováč predplátil. Ja čítam a prítomní krajanovia počúvajú. Veru tak, veru tak, to je pravda spravodlivá, čo sa to tam s našimi bratmi robí. No, na šťastie donesie mi môj sused z pošty jakýsi šúlok papiera na moje meno atresované, od koho, to tam nestálo ani vnútri. Ja pozrem ten šúlok a zvolám, no už je tu. Spýtajú sa kto? „Opravdivý Kreštan“ asi 4 čísla a síce zo 14. februára číslo 7., zo 14. marca číslo 11. a 21. číslo 12., zo 4. apríla číslo 14.

No počme teraz porovnávať tieto dva časopisy, kto má pravdu. Čítame každé číslo, vidíme všetko ako je to. Ja som si myslel, že sú to tí liberáli čerti z pekla, a to sú sami dobrého ducha ľudia, tí by radi všetko v poriadku mať, a nado všetko tuto vidíme, že „Opravdivý Kreštan“ hovorí o Bohu a Kristu, o sviatostach, a napomína ľud k vzdelanosti a mravnosti ako dobrý učiteľ detí, a že je to nie pravda, čo sa to tam v tom „Kreštane“ do sveta trepe.

Toto je hriech pred Bohom takto na cti ubíjať takých ľudí, ktorí dobre smýšľajú. Ja uznám, aj ostatní tu prítomní, že keď ja chcem dom a stavy v poriadku udržať, že mňa to koštuje, tak aj krajinu. Môžem smelo hovoriť, že kto hovorí o Opravdivom Kreštanovi, že je

je to zkaža náboženská, alebo že tam neučia o Pánu Bohu, ten nevidí ďaleko od nosa a v hlave má otruby alebo sečku. A že keď je tak, že vláda tak robí, ako Opravdivý Kreštan píše, všetci Slováci zavolajme: nech žije naša uhorská vláda a vlasť. *Štefan Tygany.*

BESEDNICA.

Chudobné dievčatko.

Rozprávka.

Koľkokrát sa rozepamätám na svoj detinský vek, toľkokrát mi na um príjde táto poviedka, ktorú mi moja matka častejšie rozprávala. Ja som ju zakaždým ochotne počúval, a myslím, že aj et. čitatelia nášho časopisu — prečítajúc túto rozprávku — dajú dobré naučenie svojim dieťkam, aby aj oni o svojich rodičov takú starosť mali jako oné dievčatko, o ktorom táto poviedka znie.

Hlboko v lese stojí skrytý domček. Okolo neho je tak ticho a milo, nepočuť tam nič, len šuštievanie vetra, pohrávajúcего sa s vysokými vrcholcami jedlí a smrekov, ktoré okolo malého domčeku takmer živú hradbu tvoria, a veje-li východný vietor, zavzníeva sem len zvonenie z najbližšej dediny. Jelene a srny neboja sa domčoka a približujú sa k nemu, najmä v zime, až pod obloky prídu bez strachu.

Teraz je však leto, krásne, zelené, veselé leto; jarčok šumí a hrkoce ako sa jemu ľúbi a kvetiny na jeho brehoch naslúchajú jeho divným rozprávkam, ktoré zo svojej domoviny s vrchu donáša; ba i drozd, jeleň, srna, zajac sú jeho dobrí pratelia a navštevujú ho pilno. Jahody musia ho tiež veľmi nadýmať, lebo tam svoje červené hlávky bez počtu vystrkujú a tak milú vôňu vydávajú, že sa to ani opísať nedá.

Na kraji lesa stojí tiež domček, ale jak rozdielny od domčeka v lese! Tu obloky a dvere zlámané, strecha spadnutá, pavučiny a netopiere vo všetkých kútoch! A predsa bol i ten domček obydiený. Chudobná žobráčka sa tu usadila aj so svojou desaťročnou dcerečkou. Obe žily zo žobrania a viedlo sa im dosť mizerne, lebo matka bola vždy chorá a dieťa ešte veľmi slabé, lekár bol drahý a stará, liekov znala Madlena, ďaleko po okolí vychýrená, neznala už viac žiadneho prostriedku pre chorú. Jedno mohlo by ešte pomôcť, vravievala, — zelinka života — ale tú je vraj veľmi ťažko najst' človeku len jelene a srny ju nachodia a lieča sa ňou, keď sú postrieľaní.

Anička — tak sa volalo žobráčkinu dievča — bolo malé ale opatrné stvorenie. Za život rada by bola konala cestu do mesta k lekárovi, ktorý dľa jej náhľadu divy tvoríť znať musel, ale k tomu potrebovala najmenej osem dní, a čože mala matka medzi tým začať? Kto by sa bol staral o otrhanú ženu, ju obsluhoval, jej jedlo prinášal? Nie, to neišlo! Ani matka by svoje dieťa tak ďaleko nepustila. Veď jej už dosť strachu a trápenia narobilo to, že sa Anička sama po najbližších dedinách túlať musela, aby dakoľko halierov, kúštok chleba zopár zemiakov domov doniesla.

Anička rozpovedala matke práve posledný, málo potešiteľný výrok starej Madleny a riekla jej, že ona tú zelinku života pôjde hľadať, lebo keď vraj v lese rastie, musí sa teda tam i nachodiť. Matka sa usmiala nad nevinnosťou dieťaťa a vravela, že tá životná zelinka, ktorá by jej pomôcť mohla, nie tak v lese, jako radšej v tru-

hlách bohatých ľudí sa nachodí, a chudobnému človekovi sa preto tak ťažko dá najst'. Ale Anička vzala si raz pred seba životnú zelinku vyhľadať a preto vybrala sa na cestu.

Bolo utešené letné rano, keď sa pustila do hory. Lebo tak hovorila stará Madlena, že len rano, hodinou pred východom a hodinou po východe slnka možno v najlepšom prípade najst' tú podivnú bylinku. Škovránky spievaly v povetrí, rosa ligotala sa nádherne na vysokej tráve, nebo bolo jasné a povetrie čerstvé. Jako by bola Anička spievala a skákala, keby jej mamička tak chorá nebola bývala. Tak ale stúpala so skúmovým zrakom do húštiny a obzerala spýtavo a zvedavo každý lístok na zemi; veď úbohého stvorenie nevedelo, ako životná zelinka vyzerá. Nevedela to predsa ani múdra, takmer každú zelinku znajúca stará Madlena. Lež ona mala silnú nádej a nepochybovala ani v najmenšom, žeby ju nenašla, lebo mamička ju musela na každý pád mať.

Vždy hlbšie vnikala do hory, blúdila a hľadajúc; udaná hodina už dávno minula, bez toho žeby to ona bola vedela a zelinku predsa ešte nemala. Ale tých rastlín a zelín bolo v hore aj trochu priveľa. Konečne ustala a vylačnela. Niekoľko chlebových kôrok, ktoré bola sebou vzala, bolo už dávno strovených a tak tie chutné jado, jaké tu pri potôčku zazrela, jej práve dobre padly. Trhajúc a hľadajúc, kráčala popri potôčku do lesa, až konečne k tajomstva plnému domčeku prišla. Veľmi zadivená pozerala kolo seba. Ale kto by si bol pomyslel, že tu dom a zahradu najde? S dobrou myslou priblížila sa ku dverom, len privretým, vstúpila do malého pytvorčeka a zaklopala ticho na dvere. Nikto nepovedal „voľno“. Po opätovnom klopaní nespelo otvorila dvere a jestli sa divila predtým nad domčekom, teraz tým viacej sa divila nad jeho vnútorným zariadením.

Na podivne povyzávanej pohovke driemal si pohodlne stárec ctihodného pohľadu; kolom na všetkých stenách boli popriprávané police a na nich v jasno vybrúsených pohároch tie najrozmanitejšie kvetiny, niektoré pestré a skvele kvitnúce, iné šedé a tmavé, jedny viacmenej vädnúce, druhé celkom odkvitnuté. Anička nemohla sa zdržať tichého výkriku prekvapenia a tým sa prebudil stárec.

„Človek!“ zvolal tento, „dieťa!“ a pozeral zkmáve na Aničku. „Storočie pominulo,“ pokračoval potom bôlne, sám k sebe vraviac, „storočie pominulo, odkedy ľudská noha do môjho pribytku nevkrčila a nevinné dieťa zabľúdi do tejto pustatiny. Jako sem prihádzaš,“ obrátil sa teraz k Aničke, „sem do najhustejšej hory?“

Anička pozrela mu bez bázne do zkmávového oka a vyzálovala mu celú svoju núdzu, jako aj že vyšla, aby svojej chorej mamičke zelinku života doniesla, ale že ju najst' nemôže.

Stárec sohnutý obrátil sa k dieťaťu: „Zelinku života,“ povedal nie bez tajeného úsmevu, „zelinku života? A poznáš ty tú zelinku?“

Vzdychnúc vyznala Anička, že veru nepozná a dodala, že je to práve to najhoršie, ináč že by ju istotne vyhľadala, ponevác by ju hľadanie zaiste neomrzelo. Stárec sa usmial a pýtal sa jej, či nemá hlad? Na túto otázku hneď prisvedčila a on priniesol potom z komôrky chlieb a ovocie, čím sa Anička obživila. Anička po každom zahryznutí vždy zadivenejšie pozerala na starčeka, až sa konečne nemohla zdržať, aby sa neopýtala, zkadiaľ má tú utešenú ovocinu, lebo vraj v žiadnej dedine, ktorú ona poznala, také kvetiny a ovocie sa nerodia.

Stárec dievčatku nedal odpovede, ale vedel ju na iné myšlienky priviesť; onedlho dozvedel sa celú históriu o jej chorej matke a potom pomaly chodil popri poličkách, hľadajúc a skúmajúc medzi kvetami, až konečne sňal dva poháre a postavil ich pred seba na stôl. V jednom poháre nachodila sa rastlinka bujno zelená, z ktorej útle pupence vyrástly; v druhom zvädnutá kvetina mdlých a smutných bariev. Listy visely smutno dolu, pník bol ohnutý, a hnusný červ choval sa na jeho koreni.

Zvedavo obzerala Anička, zadumeno a smutno stárec obe tie rastliny. Za čas panovalo mlčanie v malej chyžke, a Anička si ho netrúfala prerušiť. Konečne sa tvár starca rozveselila, ktorý vravel:

„Milé dievča, táto čerstvá a bujno-zelená rastlinka je kvet tvojho života; ešte len puký nasadila a k jej rozkvetu je ešte ďaleko. Táto mdlá a vädnúca zelina s červom na koreni je kvet tvojej matky! Pozri, jeho listy smutno a opustené visia dolu! Každý list znamená jeden rok jej života. Všetky sú už zoschlé, práve jeden a i ten je chorý a skoro odpadne. Stane-li sa to, umre matka tvoja a žiadna zelinka života jej viacej nespo-môže!“

Anička pri každom slove starca zostávala vždy úzkostlivejšou a teraz už nevládala viac svoje slzy zdržať.

„Neplač milé dieťa,“ pokračoval teraz stárec, „neplač, jesto jeden prostriedok ju zachovať.“

„Ach, povedzte mi ho,“ prosila Anička, „a keby som až na kraj sveta išť musela.“

„Dobré, dobré, milé dieťa! pretrhnul jej stárec reč, „už je dobré, ja ti ho zaraz sdelím. Pozostáva v tom, že životný kvet tvojej matky z tohoto pohára vynem a do toho zasadím, kde sa teraz tvoj životný kvet nachádza.“

„Ach, urobte že to, urobte, ale hneď teraz!“ zvolala Anička s iskriacima očima.

„Pomaly, pomaly,“ hovoril stárec, „počúvaj ma ďalej: Koľko listov má tvoja rastlinka, — a jako vidíš, je ich desať, toľko čerstvých narastie na pníku druhej rastlinky; ale o toľko rokov skorej zvädne i kvet tvojho života, a —“

„Dost, dost! Len urobte!“ vyprávalo malé dievča, „ako by som mala nad tým rozmýšľať! Chytré, chytré, lebo hádam bude neskoro.“

Na toto stárec nič neodvetil, ale pozrel na Aničku tak prenikavo svojima očima, ako keby v jej duši čítal. Potom sa usmial a chytil sa k práci. V krátkom čase bola premena prevedená a Anička spatrila s nevyslov-nou rozkošou desať čerstvých a šťavnatých lístkov pučiť zo zvädlého pníka, ale zároveň aj jej rastlinka púšťala smutno púčiky. Radostným hlasom ďakovala dobrému starcovi a tento potreboval hodnú chvíľu, kým ju trochu uspokojil.

„Choď len ta, milé dieťa,“ hovoril laskave, „choď a vráť sa k tvojej matke. Zanes jej túto ovocinu, a ona hneď ozdravie. Ale ani tvoja odmena za tvoje veľkodušné sebaobetovanie nevystane.“

S tým vyviedol blaženú Aničku pred dvere domku, vprepadil ju kus cesty do lesa až po jeden pramienček, za jeho tokom kázal jej ísť, jestli sa chce skoro dostať ku svojej matke. Pri rozlúčke pobozkal ju na čelo a ona bežala dolu potôčkom.

Ani sa nenazdala, bola von z lesa a neďaleko roz-búranej chalupy. Jej matka sa o ňu nemálo trápila, lebo slnko bolo už dávno zapadlo, keď sa domov vrátila. Voňavé ovocie podala smädnej matke, ktorá po užití tohože divné posilnenie pocítila. Anička rozprávala jej potom

divné veci o začarovaných kvetinách a nádherných rastlinách, ale nejasno a pomäteno, a hovorila o starcovi a o domčeku v lese, lež tak pomúteno, že sa matka ani vyznať nemohla.

Onedlho sa celkom zvečeriť a matka sladko zadriemala; tu Anička zrazu zvolala: „Tu je už! Tu je on! S Bohom milá mamička, s Bohom! Idem s ním a donesiem vám zase také utešené ovocie.“

Matke sa ale tak milo snívalo a dobre odpočívala, že ani lúčenie sa svojho dieťaťa nepočula.

Keď sa rano prebudila, ležala Anička vedľa nej s úsmevom na tvári a červenými líčkami, — ale bola mrtvá.
Podáva Kukučka.

HOSPODÁRSTVO.

Vývin hospodarstva.

(Dokončenie).

Jako poľné plodiny všetky pekne vzrastaly a vzmáhaly sa, tak vo vinárstve spozorujeme rýchly úpadok. A vinárstvo je predsa nielen jedno z najstarších odvetví nášho hospodárstva, lež zároveň aj hlavným prameňom nášho národného bohatstva; z tohoto odvetvia hospodárstva živia sa obyvatelia mnohých vidiekov. U nás udomácnil pestovanie hrozna rímsky cisár Probus okolo roku 276 po Kristu v Sriaemsku, a od týchto čias až po moháčsku bitku (r. 1526) sriaemské víno bolo medzi uhorskými vínami najchýrenejšie; od tejto nešťastnej bitky začalo ale do chýru prihádzať tokajské víno, ktoré je ešte aj dnes známe čo najvýtečnejšie medzi všetkými európskymi vínami.

Ostatne nielen okolo Tokaja, lež skoro všade v Uhorsku, kde sú pôda a podnebie prajné, už od sto ročí pestujú vinárstvo, čo bolo obľúbeným zamestnaním uhorských hospodárov. Odhliadnuc od stolice najsevernejšie ležiacich, po celom Uhorsku pestujú vinič; chýrenejšie vína rodia sa ale len na niektorých vidiekoch.

Medzi hlavné, víno rodiaace miesta patrí v prvom rad Hegyalja, zatým Rust a Ménes, kde sa pestujú sladké samorodné vína.

Okrem týchto troch hlavných vidiekov, nachádza sa vo vlasti našej viac krajov, kde sa výtečné biele a červené vína rodia; tak na okolí jazera balatonského, okolo Prešporka, Miškoveca, Veľkého Váradína, Budína, Jágra, Villánu atď.

Pred vystúpením, vlastne všeobecným rozšírením sa filoxery, tedy do r. 1886. priestor viničom vysadený sa vždy rozmnožoval, natoľko že udaného roku vinice obnašaly 364 tisíc hektárov. Od tohoto roku badať všeobecný úpadok, natoľko že priestor vinič klesol r. 1894. až na 220 tisíc hektárov a že vinice ešte väčšmi neklesly, to možno ďakovať tej okolnosti, že jednotlivci zakladali obširne vinice na piesočnatých pôdach, kde fyloxera nepustošila.

Výstupenie a pustošenie fyloxery zapríčinilo krajine asi ročítých sto millionov zlatých škody.

Ešte väčšmi kleslo vinárstvo, odkedy popri fyloxere začala pustošiť aj peronospera. V 70-tych a 80-tych rokoch urodily sa asi 4 milliony hektolitrov vína v cene

40—45 millionov zlatých; priemerná úroda pozdvihla sa z 11 a pol na 12 a dve desatiny hektolitrov. Roku 1891. urodilo sa už len 1,230.620, r. 1892. 769.560 a r. 1893. 938.987 hektolitrov vína, takže priemerná úroda na jednom hektáre klesla asi na 4 hektolitry.

Len v posledných dvoch rokoch mali sme väčšiu, dva milliony hektolitrov presahujúcu úrodu, čo môžeme ďakovať hlavne tomu, že na mnohých miestach zakladali rozsiahle vinice a že sa majitelia vedeli s väčším prospechom brániť proti peronospere.

Vinice začaly u nás vo veľkom od r. 1888. zakladat, takže do r. 1894. bolo založené 40 tisíc hektárov nových viníc.

Fyloxera účinkovala ale nielen na úrodu vína lež premenila aj smer vinič lebo pred vystúpením fyloxery nachádzaly sa vinice zväčša na vrškovitých krajoch, kdežto teraz zakladajú sa vinice zväčša na rovinách v homokoch.

Vína činily u nás už od dávna hlavný článok vývozu. Už začiatkom minulého stoločia vyviezlo sa z Uhorska 50—60.000 hektolitrov, v cene asi 500—800.000 zlatých, tak že vtedy cena vyvezeného vína značne prevyšovala cenu vyvezeného zbožia. Vývoz vína dosiahol ale väčšie rozmery len vtedy, keď sa premávkové prostriedky a vínové kupectvo zdokonálily, vrchol dosiahol v 80 tých rokoch, keď sa vyviezlo ročite vyše 1 million hektolitrov.

Posledne ale vývoz vína klesal vždy viac a viac, natoľko že sa do Uhorska viac vína doviezlo, než vyviezlo. Tento neblahý stav sa ale i hneď zmení, jaknáhle budú odstránené úpadok vinárstva zapríčinivšie úkazy totižto fyloxera a peronospora.

Kde vinice prekvitajú, tam je ovocinárstvo udomácnené, tak že chýrečné vínové vidieky sú chýrečné aj ohľadom ovocia.

V južných, južno-východných a severných stranách našej vlasti hlavne bystrické slivky pestujú, ktorých produkty slivovica, sušené slivky a lekvár spotrebujú sa nielen doma, lež bývajú aj vyvážané.

Hlavné druhy ovocia, jako jablká, hrušky, čerešne, višne a slivky pestujú sa po celej krajine. Ohľadom pestovania ovocia chýrečné vidieky sú: okolie Prešporku, púchovský okres v trenčianskej stolici. Štítinik v Gemeri, okolie Rožňavy a Jelšavy. Miestami pestujú vo veľkom aj dín, pestujú ich hlavne v hevešskej stolici.

Nakoľko je u nás pestovanie ovocia rozšírené, neznáme základne, dáta o vývoze ovocia svedčia ale zato, že sa ovocinárstvo u nás dvíha.

Kuchyňské záhradníctvo udomácnené je zvlášte okolo väčších a ľudnatejších miest. Hlavné produkty sú kapusta, z ktorej sa urodí ročite asi 750 millionov hláv; ďalej cibula, paprika, chreň; tieto plodiny pestujú niekde aj vo veľkom. Ostatné zeleniny, jako šalát, mrkva, petržlen, zeler, uhorky, paradajky, zelená fazula a hrach pestujú sa všade v malom.

Toto je v krátkosti opisanie vývinu hospodárstva. Z tohoto krátkeho nastínienia videli sme, že sa u nás

poľné hospodárstvo behom posledných 25 rokov viac vzmohlo, než predtým behom celých stoviek. Zároveň ale aj to vidíme, že poľné hospodárstvo ešte vždy nestojí na tom stupni dokonalosti a vývinu, na jakom stojí v cudzozemskej a tak tedy poľní hospodári nesmú ruky križom založiť, lež musia sa aj ďalej usilovať, aby polia čím dôkladnejšie obrábali, aby tak čím väčší osov z nich brali.

Slávnosť v Prešporoku.

Niekdajšie korunovačné mesto uhorských kráľov len teraz oslávilo seba dôstojným spôsobom millenium a podalo novší skvelý dôkaz svojho vlastenectva a úcty naproti kráľovi. Prešporok zostal verným svojej minulosti a jako niekedy podával príklady nezlomnej úcty naproti panovníkovi a vlastenectva, tak to učinil i teraz postavením sochy veľkej kráľovnej Marie Terezie. Mesto Prešporok r. 1892. na pamiatku 25-ročného panovania nášho kráľa Franca Jozefa jednohlasne rozhodlo, že postaví sochu Marie Terezie a túže odhalí v roku millenárnom. Avšak utešená socha na určenú dobu dohotovená byť nemohla a tak jej odhalenie previedlo sa dňa 16. mája t. r.

Slávnosť odhalenia sochy Marie Terezie bola veľkolepá. Starý Prešporok už dávno, od niekdajších korunáčí kráľov uhorských takej slávnosti, takého lesku ako 16. t. m. nevidel. Ku odhaleniu sochy prišlo osematridsať arcikniežat a arcikniežien. mimo chorvátskeho ministra honvédstva Fejérváryho a Jósiku všetci uhorskí ministri na čele s ministerským predsedom barónom Bánffym, spoločný minister zahraničia Goluchowski a minister vojny Krieghammer, ostrihomský arcibiskup knieža primas Vaszary, baňsko-bystrický biskup Rimély, nitriansky biskup Bende, evanjelický biskup Baltik, reformátsky biskup Gábor a mnohí vysokí krajinskí, cirkevní a vojenski hodnostári.

Do okrášleného mesta prišiel kráľ v nedeľu rano o pol 9. hod. z Viedne na dvornom vlaku. Keď vlak s kráľom dochodil, zahučaly mažiare. Panovník vysadol z vozňa, prehliadol parádnú stotinu a prijal pozdravenie prešporokého mešťanostu Drexlera, za čo sa poďakoval. Panovník sa potom zaviezol na byt arciknieťa Fridricha a odtiaľ sa zaviezol v šesťsprážnom korunovačnom hintove s arcikniežatom Francom Ferdinandom na miesto, kde stojí socha. Pred panovníkovým kočom jazdilo banderium susedných stolíc, asfice banderium poslaly: mesto Ráb, stolice: rábská, komárňanská, mošonská, trenčianska a prešporoká a mesto Prešporok. Banderium stolice prešporoké a mesta Prešporoku bolo v kroji z časov Marie Terezie, ostatní banderisti boli z väčšej čiastky v uhorskom národnom kroji, za kráľom viezli sa na utešených kočoch arcikniežatá, arcikniežny a magnáti. Obecenstvo po uliciach, kde po obúch stranách stálo rozostavené vojsko s najväčšou úctou pozdravovalo panovníka za čo on vďačne ďakoval. Vojenská banda hrala rakúsku

hymnu. Kráľ zostúpil z hintova a zaujal miesto v šiatre, kde už viac členov panovníckeho domu sa shromaždilo. Nitriansky biskup Bende začal slúžiť tichú omšu so skvelou assistenciou, počas ktorej kráľ stál, a arcikniežny kľačaly na podnožkách.

Po odslúžení omše prešporoký spevácky spolok zaspieval a prešporoký mešťanosta predstúpil pred kráľa, prosiac v dlhšej reči aby privolil sochu odhaliť. Kráľ odpovedajúc na túto reč, ďakoval obecenstvu prešporokému za postavenie sochy, že z príležitosti jeho štvrtstoročného panovníckeho jubilauma pamiatku veľkej kráľovnej zvečnilo. Po tejto reči spadla plachta a utešená socha objavila sa v celej svojej kráse. Mešťanosta Dröxler predstavil kráľovi umelca Jána Fadrusza. Kráľ veľmi prívetivo prijal umelca a dlhší čas sa s ním shováral, chváliac krásne dielo. Arcikniežny a arcikniežatá za kráľom okolo sochy kráčajúc tiež s tou najväčšou chválou sa o Fadruszovom diele vyslovili.

Slávnostný sprievod v takom poriadku odišiel nato od sochy ku františkánskej kostoli, kde bola posviacka veže. Tu reštaurovanú v gotickom štíle stavanú starodávnu vežu prešporokého františkánskeho kostola, čo stálo 40.000 zl., slávnostne posvätil baňsko-bystrický biskup Karol Rimély, potom kráľ s celým sprievodom vkročil do kostola, kde biskup Rimély slávnostné Tedeum držal. Vysoký hosť zavítal aj do refektoriuma, kde ho fratiškáni dľa starého zvyku pohárom vína ponúkli, čo tento aj prijal.

Po posvätení reštaurovanej veže chrámu františkánskeho navrátil sa panovník na svoj byt u arcikniežata Fridricha a tam prijímal deputácie. Najprv prijal kráľ deputáciu dôstojníctva spoločného vojska a honvédstva, ku ktorej sa pripojili i arcikniežatá pod vedením arcikniežata Fridricha. Za touto prijal kráľ deputáciu katolíckeho klerusu pod vedením primasa Vaszaryho; deputáciu evanjelickej cirkve pod vedením biskupa Baltika; deputáciu ref. cirkve pod vedením biskupa Antona Gábora; deputáciu židovskej cirkve, deputáciu Uh. ved. akademie a prešporokéj právnickej akademie; vyslanstvo na slávnostach zastúpených stolíc: prešporokéj, mošonskej, gyórskej, komárňanskej, trenčianskej, nitrianskej, ostrihomskej, oravskej, baraňanskej a satmárskej stolice pod vedením Júliusa Szalavszkého, nadžupana prešporokéj a trenčianskej stolice; deputácie advokátskej komory, priemyselnej a obchodnej komory a konečne deputáciu mesta Prešporoku pod vedením mešťanostu Dröxlera. Panovník prijal deputácie blahosklonne.

Večer bolo mesto osvetlené. Prípravy k osvetleniu mesta byly pekné, no pre neprajné počasie nevydarilo sa úplne. Panovník sa previezol na koči po osvetlenom meste a nato odišiel do divadla, kde byly predstavené v živých obrazoch výjavy z historie: „Lúčenie sa sv. Alžbety od Prešporoku“, „Rudolf Habsburgský a Ladislav Kun na štillfriedskom bojišti“, „Albert I. dáva právo loďového mostu Prešporoku“ a „Zvolenie arcikniežata Ferdinanda za kráľa“. Po predstavení kráľ sa rozlúčil v divadle od arcikniežat a arcikniežien a odviezol sa na

železničné nádražie a na dvornom vlaku odcestoval do Budapešte, kam dorazil v pondelok rano o pol 6. hod.

Sochu vytesal sochár Ján Fadrusz, syn chudobných rodičov prešporských, ktorý si týmto dielom zvečnil svoje meno. Fadrusz bol zámočníckym učňom ale svojou zručnosťou v rezbárske a kreslení vzbudil pozornosť a tak jak mesto Prešporok, tak aj prešporská sporiteľňa poskytli chudobnému mladíkovi možnosť, aby sa mohol v sochárstve vycvičiť. Fadrusz keď vyslúžil svoje tri roky vo vojsku ďalej sa cvičil a dnes už patrí medzi najprednejších sochárov. Z vďaky za to, že mu rodné mesto pomohlo zdokonaliť sa, vytesal sochu zdarosa, keď bol jeho plán z pomedzi iných za najlepší uznaný. A svojej úlohe zodpovedal skvele. Socha Marie Terezie je vysoká 11 metrov. Podstavec sochy je z hnedého granitu vykresaný, na prednej strane je nápis: „Vitam et sanguinem“, na zadnej strane ale napísané je, že socha postavená bola v milennárnom roku na pamiatku korunovačných slávností, ktoré v Prešporoku bývaly vydržiavané. Sama socha je z čistého bieleho mramora. Na veľkom, španielskom koni, ktorý jako keby sa ku skoku strojil, sedí majestátna postava veľkej kráľovnej. Jej sprievod tvoria v ľavo jeden uhorský magnát, ktorý rukou na rozliehajúcu sa rovinu ukazuje, jako by ju presvedčoval, že táto krajina je hotová bárs kedy poskytnúť korunu obranu; z druhej strany stojí kurucký čatník, ktorého prísny zrak a v postave jeho javiaca sa údatnosť a sila na vedomie nám dáva, že vojsko veľkej kráľovnej hotové bolo zmužile a údatne bojovať pod jej zástavou.

Z príležitosti slávností odhalenia sochy panovník udelil nasledovné vyznačenia: Hlavnému županovi Júliusovi Szalavszkému hodnosť vnútorného tajného radeu kráľovského, mešťanostom Dröxlerovi a Tallerovi rád železnej koruny III. triedy, kraj vyslancovi Neiszidlerovi uhorské zemanstvo, náčelníkovi rádu františkánskeho Skrobaneckovi, mestskému nadkapitánovi Kutscherovi a sochárovi Jozefovi Fadruszovi rytiersky kríž rádu Franca Jozefa a konečne predsedovi evanjelickej cirkve Güntherovi titul kráľovského radeu.

Dvor v Budapešti. Jeho veličenstvo kráľ po slávnostach odhalenia prešporského korunovačného pomníku prišiel do Budapešte. Za ním prišiel arciknieža Otto so svojou manželkou arcikňažnou Mariou Jozefou. Po čas pobytu jeho veličenstva bude viac dvorných obedov a panovník bude dávať najvyššiu audienciu, na ktorú sa možno predznačiť v kabinetnej kancelárii (budínska kr. palota). Na audiencii bola vo štvrtok aj väčšia deputácia nitranskej stolice, ktorá oddá jeho veličenstvu zlatú medailu, čo razit dali na pamiatku odhalenia milennárneho pomníku na Zobore.

Kráľovná v Kissingene. Kráľovná Alžbeta zdržuje sa v kúpeľoch kissingenských. V týchto kúpeľoch naša kráľovná sa už raz zdržovala ešte pred 35 rokmi za úplných šesť mesiacov a liečila sa vtedy proti rheume.

Dar biskupa košického. Biskup Žigmund Bubies daroval košickej reálke 200 zl. k podporovaniu chudobných žiakov.

Ovdovela cárovná tureckému vojsku. Ovdovela cárovná, matka terajšieho cára, uvedomila tureckú vládu, že ku opatere v grécko-tureckej vojne ranených tureckých vojakov sriadila na svoje útraty nemocnicu na 500 postieľ. Sultán dal vysloviť svoju najhlbšiu vďaku ovdovelej cárovnej.

Zlé počasie. Pankrác Servác a Bonifác narobili hodne škody gazdom. So všetkých strán oznamujú veľké dážde ba aj sňahy a mrazy. V Iglove mrzlo. V L. Sv. Mikuláši počasie je cele zimné, lebo vrchy belejú sa sňahom. V Sedmohradsku a na Dolniakoch sú dážde. Mrazy neboly. — V nitrianskej stolici okolo Skalice bol silný mraz, ktorý narobil mnoho škody. V oravskej stolici v Hruštine, Námestove, Zakamenom Kline napadlo mnoho sňahu. Dľa zpráv aj v cudzozemsku panovalo také zlé počasie.

Sošľachtenie hornoviedieckého slovenského jačmeňa. Na žiadosť nitrianskeho hospodárskeho spolku dňa 10. mája Alexander Cserhátí držal v Hlohovci prednášku pri prítomnosti skoro sto gazdov o sošľachtení slovenského jačmeňa. Tento výtečný znalec veľmi zaujímavé pojednával znamenité vlastnosti slovenského jačmeňa a zaobral sa v svojej prednáške s tými spôsobmi, jako sa dajú stupňovať tieto vlastnosti jačmeňa. V svojom pojednávaní dokázal, že jačmeň pri zodpovedajúcom obrábaní je o mnoho lepší a výhodnejší jako cudzozemský. Prítomní gazdovia s veľkou obľubou počúvali prednášku, ktorú na návrh jedného gazdu preložila do slovenčiny a rozširovať budú medzi slovenskými hospodármi.

Inštalácia rožňavského biskupa. Z Rožňavy oznamujú, že inštalovanie novovymenovaného tamejšieho biskupa Jána Ivánkovitsa zo 16. mája odročili na sv. Ducha, a prípadne až na august.

Zadakovanie biskupa Strossmayera. Djakovarský a zároveň aj srbský biskup Strossmayer následkom vyjednávania Srbska s Vatikánom vzdal sa srbského biskupstva. Pápež toto zadakovanie prijal, ale zároveň poveril Strossmayera, aby záležitosti srbského biskupstva viedol ďalej, dokiaľ nesriaďa samotatné srbské biskupstvo.

Nový zeman. Jeho veličenstvo kráľ veľkotopolánskému pravotárovi Alexandrovi Lénártovi a jeho zákonným potomkom za zásluhy okolo verejných záležitostí daroval uhorské zemanstvo s predikátom: kakasfalvi.

Vydaj černoohorskej kňažny. Dcéra černoohorského panovníka Nikitu, kňažna Anna vydala sa za knieža Jozefa Battenberga dňa 18. mája v Cetinje. Pri sobáši bola zastúpená aj anglická kráľovná Viktória.

Nemeckí hospodári u nás. Berlínsky hospodársky spolok sriadil výlet do Uhorska, aby nemeckí gazdovia mali príležitosť poznať spôsob hospodárenia uhorských gazdov. Menovite to musíme spomenúť, že nemeckí hospodári nielen skvostne a výtečne zariadené panstvá a majere, ale aj menšie gazdovstvá jednotlivcov si obzreli. Boli i vo beregskej stolice aby sa presvedčili o smutnom stave Rusínov a o príčinách, prečo hospodárstvo nebie v rozkvele u nich. Je pravda takto nadobudnuté zkušnosti nepredstavovali Nemcom tak skvelý a pekný obrat nášho hospodárstva, ale na každý pád je ten pravde a skutočnosti zodpovedajúcejší. Nemeckí hospodári obzreli si i panstvo arcikniežaťa Fridricha v mošoňskej stolici a žrebiene v Kišbéri.

Pomätený vodič vlaku. Na stanici Veszprém-Jutas pred sadnutím na rušeň osobného vlaku mašinista Jozef Angler zblaznel. Nech sa sblazní o niečo neskôr, keď už zaujal miesto na rušni, tak sa mohlo to najväčšie nešťastie stať.

Volba úradníkov. Za podžupana zvolenskej stolice na minulom shromaždení zvolili doterajšieho hlavného notára dra Matiaša Répássyho. Hlavným notárom zostal prvý podnotár Július Weisz, na miesto neho vyvolili za prvého podnotára Júliusa Vladára. Za veľko-slatinského hl. slúžneho zvolili Kolomana Sztrakoniczkého, za zvolenského Teodora Samassa, a za slúžneho do Baňskej Bistrice Ladislava Bende.

Sloboda tlače v Amerike. Sme zvedaví, čo by povedal „Kreštan“ na to, keby sa také niečo stalo v Uhorsku, jako sa to nedávno v tej „slobodnej“ Amerike prihodilo. Redaktor časopisu „Cleveland Recorder“ trochu pokritisoval sudcu Lamsona, ktorý potom jednoducho dočitoval pána redaktora, posúdil ho na 10 dní do väzenia a na zaplatenie 200 dollárovej pokuty, vypovediac aj to, že všetky vzniklé trovy pán redaktor musí zaplatiť.

Ostatný obed. Z Levoče píšú, že v uhorňanskom chotáre istý gazda, menom Lehne, sadil zemiaky na jednom vršku. Zatiaľ ale svoj voz nechal na brehu. Zrazu okolo pasúce sa voľy jakosi pohly voz, ktorý s veľkou rýchlosťou sbehol dolu a pod brehom, kde práve jedna rodinka odbavovala svoj obed, dvoje detí zadrávil tak že hneď vypustili dušu. Matku smrteľne poranilo a jednu druhú ženskú na veky ožobráčilo.

Omilostenie k plánu Knezicha. Po zavedení nových cirkevno-politických zákonov Jozef Knezich, kaplán v Ráckeve, bol medzi prvými, ktorý proti novým poriadkom poburovali ľud. Knezicha pre jednu kázeň, v ktorej civilné manželstvo nazval cudzoložníctvom vyhlasujúc také za neplatné, posúdili na jeden rok do väzenia a na zaplatenie 850 zl. pokuty. Knezich z tohoto trestu vyplnil 7 mesiacov vo väzení, a teraz milosť kráľova mu darovala slobodu.

Dobročinný Paríž. Od tých čias, čo zhorel dobročinný bazár v Paríži zbierajú milodary. Istá dáma poslala výboru zhoreného bazára 937.000 frankov do daru. Svetový časopis francúzsky „Figaro“ od požiaru nashbieral už vyše jedného miliona frankov. Medzi darcami je nemecký cisár Vilhelm, ktorý daroval 10.000 frankov. Baron Mackau zas na pamiatku svojej matky, ktorá zhorela v požiari daroval 100.000 frankov, aby za tieto peniaze zakúpili pozemky, na ktoré sa potom vystavili majú rozmanité dobročinné ústavy.

Na zasadnutí administratívneho výboru oravskej stolice finančný direktor oznámil, že dane po oravskej stolici dobre vplácali. Zdravotný stav nebol uspokojujúci. Trachoma (očná choroba) sa rozširuje menovite v obciach Hruštín a Babin. Minister výučby prípisom ndobril uzavretie stoličného administratívneho výboru, ktorým pučovského učiteľa Michala Felixu vyzdvihol z úradu a zakázal mu vyučovanie v štátnej škole s tým poznamenaním, že menovaného učiteľa zároveň vytvára z učiteľského povolania dľa sudcovského výroku — na päť rokov. Soštátnenie dolno-kubinskej detskej útulne minister v zásade vyriekol.

Tiež následok cirkevno-politických zákonov. V Hódoši behom dvoch týždňov na raz tri ženské porodily dvojčatá. Celá dedina si lámala nad tým hlavu, čo môže byť za príčina tohoto hojného Božského požehnanja. Až naraz čitatelia Lepsényiho noviniek prišli na to, že tie dvojčatá majú spoločného otca, ktorý nikto iný neni jako to „bezbožné“ civilné manželstvo. Rozumie sa, že staré baby to hneďky uverily a teraz všetky mladé nevesty už vopred obstarávajú si také kolisky, do ktorých sa dvoje detí vmestí.

Prva uhorská lekárka. Grófká Vilma Hugonnay, ktorá si bola nadobudla lekársky diplom v Zürichu,

složila posledné doktorské rigorosum v Budapešti, aby mohla u nás liečiť.

Uhorský lekár v Grécku. Franc Major, krajinský vyslanec odcestoval do Athén, kde gréckej vláde ponuknul svoje služby zdarma. Veľmi vďačne ho prijali a teraz Major lieči ranených gréckych vojakov v Athénach.

Veľké železničné nešťastie. Jeden ruský vlak vojenský, ktorý z Bockenhofu do Elvy jachal vezúc 2 stotiny vojska, vyšinul sa z koľajníc. Dažde tak podmyly železničný násyp, že sa tento srútil, následkom čoho i vlak sa vyšinul a čocela sa porúchal. Zpomedi rumov vytiahli 93 ranených a 24 mrtvých vojakov. Ešte má byť pod rumami asi 30 ľudí zavalených.

Pozor na poľovačke. V Sedmohradsku v obci Zernest vybrali sa dvaja rumunskí poľovníci na medvedov. V hore sa rozišli a jeden z nich onedlho zazrel v krovine sediaceho medveda. Schytil naňho pušku a strelil. Ozval sa výkrik a poľovník videl, že zastrelil svojho priateľa, ktorého tým ľahšie mohol za medveda držať, lebo mal odenú bundu z čiernej barančiny.

Stoštyridsaťtisíc omší za spasenie duše. Čudný testament spravila jedna stará panička v Španielsku. Veľkú summu peňazí zanechala kňazom, aby za jej spasenie duše 114.000 omší odslúžili.

Turecký sultán doma. Abdul Hamid turecký sultán, kedy len stačí, večer strávi v kruhu svojich žien a detí, a ťažké starosti panovania zaháňa si hudbou na klavíre, na ktorom vraj cele výtečne hrá. Je i to známo, že sultán oblieka sa po europejsky. Keď sa niekomu podarí pred obličaj mocného padišaha sa dostať, tento svojho hosta veľmi prívetive k sebe na pohovku posadí, cigarettou ho ponúkne, ktorú on sám zapáli. Slovom veľmi priateľsky sa chová k cudzincom. Je pravda, že má aj zvláštne passie. Jednej Francúzke sa podarilo k sultánovi sa dostať, ktorý ju aj k obedu zadržal u seba. Táto Francúzka vraj zazrela na jednej stoličke pasca na myši. Keď sa nad tým zadivila, sultán sa pochválil: „Ja, to je znamenitá pasca! Len včera došla z Anglie a dnes som už ňou 6 myši chytil!“ Tak sa zabáva sultán v slobodnom čase.

Podivná náhoda. Nedávno zomrelý knieža badenský Vilhelm mal jedného sluhu, istého Hubera, ktorý po čas vojny vždy u boku svojho pána jazdil i v tých najnebezpečnejších okamihoch; jeden krát s opovržením svojho vlastného života vyslobodil svojho pána z nebezpečenstva, pri čom ho aj ranil. Podivná náhoda je to, že Huber, ktorý bol potom tesárom v Knielingene, práve v ten deň, ba v tú hodinu zomrel, v ktorej i jeho niekdajší pán, badenské knieža Vilhelm.

Hladom zomrel. V Pápe istý Gustáv Brádez vzdor tomu, že majetku mal asi na 60.000 zl., nehanbil sa po dedinách jedlo žobrať, aby len nebol prinútený svoje peniaze troviť. Vždy hladoval a lekári konštatovali, že od hladu aj zomrel.

Do povetria vyhodené kone. V obci Hangoň (gemerská stol.) v noci zo 7. na 8. mája uďal sa v rychtárovej maštali strašný výbuch. Rychtár vybehol nalakaný do maštale, kde svoje krásne dva kone na kúske roztrhané našiel. Niektorí dynamit hodil medzi ne, ten potrhali kone. Zločinec utiekol.

Dúl medzi dobytkom. Dľa najnovších správ úradného časopisu „Föld. Ért.“ dobytí dúl prestal zúriť v trencianskej, lipovskej a prešporskej stolici, v Orave pozorovali plúcnu nemoc v jednom gazdovskom dvore, v nitrianskej stolici panuje plúcna nemoc dobytková ešte na 28 a v turčianskej stolici na 9 miestach.

Mame mojej. Milú historiku píšú new-yorské časopisy. Nedávno na poštu v New-Yorku prišiel jeden list z Írska s tým nápisom: „Mame mojej New-York. Amerika“. Už chceli odhodit list pre nedostatočnú adresu, keď sa práve jedna ženská hlási a pýta sa: „Prosím, nedostala som list? Lebo čakám list od syna!“ A vysvitlo, že veru ten list patrí tej mame, ktorá od svojho synáčka list očakávala.

Musel to byť dobrý arendátor. V jednom časopise v Kikinde vyšiel nasledovný oznám: Vďaka. Nemôžem premeškať príležitosť vysloviť svoju najvšeľejšiu vďaka pánu Antonovi I. a jeho ctenej panej, že boli konečne tak láskaví z mojho domu vystahovať sa. Vo Veľkej Kikinde, dňa 5. mája r. 1897. Jozef Lerner v. r. majiteľ domu. — Musel to byť „dobrý“ arendátor!

Papežova armáda. Armáda pápeža Leva XIII. pozostáva z piatich „sborov“: zo šľachticov, zo Švajciarov, zo stráže paloty, zo žandárov a basičov, ktorí sú tiež vojensky sriadení. Šľachticov, je 10. Veliteľom je knieža Altieri. Tento šľachtický pluk pozostáva z mladíkov rímskej aristokracie. Dostávajú 3—400 lir mesačného žoldu. Gárda Švajciarov číta 100 hláv. Ich rovnosť je stredovekého kroju. Ich mesačný žold činí 60—120 lir. Stráž paloty vyberajú zpomedi synov rímskych mešťanov. Títo nedostávajú žold a povolávajú ich len z príležitosti slávností. Žandárov je 120 a basičov 30. Celá armáda pápežova nečíta viac než šesťsto chlapov.

Najstarší ablegat na svete je zaiste anglický vyslanec Villierse, ktorý teraz slávil svoje 95ročné narodeniny. Roku 1826 bol zvolený poprvé za vyslanca a od tých čias, teda okrúhlych 70 rokov je členom anglického parlamentu. Zpomedi členov uhorskej snemovne najstarším vyslancom je Jozef Madarász.

Čim sa živia ľudia v asijskom Rusku. Nemožno tvrdiť, žeby kočovné kmeny Sibíra a Turkestanu mali zvláštnu záľubu v jedení zelenín. Sibírcania v niektorých krajoch severných nevidia cez mnoho mesiacov nič zeleného, ponač je všetko pokryté vysokým snehom. Keď zabijú soba, vynímu opatrne z jeho žalúdku nestrávený mach, ktorý zvieru bolo za živa požilo a považujú ho za zvláštnu lahôdku, lebo iného rastlinného pokrmu v zime sohnat nemôžu. Kočovníci na stepe jedávajú kašu z múky. Keď bol arcibiskup Vernojský raz riekol, že chce vyslať mníchov pravoslávnej cirkve čo missionárov ku Kara-Kirgizom, divili sa veľmi znalci tamajších pomerov, čo si tam asi pravoslávni mníši počnú lebo nejedia žiadneho mäsa a Kirgizi nejedia chleba. Arcibiskup odstránil túto nesnádu tým, že sriadil mis-

sionársku stanicu na brehoch jazera Issik-Kulu, kde mníši mohli prísť k rybám. Kirgizovia na stepe živia sa v lete skoro len mliekom na rozličné spôsoby pripraveným, kdežto zámožnejší jedia mäso hlavne škopové, hovädzie a veľbludie. Jakuti sídlia na severe obľubujú mäso koňské. Jakutská nevesta predkladá v deň svatobný svojmu pánovi a veliteľovi jako najväčšiu lahôdku koňské klobásky a varenú koňskú hlavu, ktorej modzog vraj je neobyčajne chutný. Množstvo koňského mäsa, ktoré jedia, je hrozný. Ich príslovie hovorí, že „jest mnoho koňského mäsa a tlstnúť je najväčším úkolom človeka.“ Hovorí sa, že Jakuti majú taký appetít, že štyria zedia celého koňa. Zcela iný ľud sú Gilzakovia, ktorý sa živia len rybami, hlavne lososinou. Lososov prichádza do rieky Amnu také množstvo, že ich možno chytať vidličkou. Áno i psi skáču do vody a pochutnávajú si na rybách. Najkrajší losos stojí v Gilzaku len asi 4 krajciare. Táto ryba je sa sušená, nie varená a pes dostáva práve taký kus jako jeho pán. Pravdivosť teorie, že rybí pokrm dodáva modzgu viac fosforu a tedy i väčšej sily, u Gilzakov sa nedokázala, lebo na celom svete niet hlúpešieho ľudu než sú Gilzakovia s ich rybou stravou.

Zalúbenci a metropolita. V Sofii mnoho hovorili o zajímavej ľúbostnej historke. Asice jeden gymnasiálny profesor pred tromi roky ako domáci učiteľ vnučoval jednu peknú 14ročnú dcéru jednej poprednej familie a dievča lepšie pochopovalo lásku ako učebné predmety. Toto sa však nijak nefúbilo rodičom, lebo si títo boli už vyhladli iného zaťa. Zamilované dievča, ktoré je teraz 17ročné prosilo svojich rodičov, ale títo jej prosbám nevyhoveli. Dievča sa potom obrátilo na metropolitu a prosilo ho, aby primäl jej rodičov k privoleniu sňatku. Metropolita usiloval sa tiež nahovoriť rodičov a keď jeho slová ostávaly bez výsledku: sobášil mladý pár v kláštore. Šťastní manželia sa metropolitovi poďakovali a hneď zo Sofie odcestovali. Ako vyšli z kláštora, prišli ta rodičia a medzi nimi a metropolitom odohral sa ostrý výstup. Ale čo mali robiť? Prosili potom metropolitu, aby im aspoň riekol kam párik odcestoval, — aby aj oni mohli poslať za ním svoje rodičovské požehnanie.

K OBVESELENIU.

Jej muž.
Pani Fradolinu zažalovali, že istého mimoidúceho pána oparila vriacou vodou. Keď sa jej sudca opýtal, prečo to urobila, odpovedala: „Nazdávala som sa, že to môj muž.“

Budapešianska bursa a úradným značením cien dňa 21. mája.

O b i l i e	Jakosť dla hekt.	Za 100 kilogr.		Cenne papiere		Cenne papiere		
		od	do	Peniaze	Tovar	Peniaze	Tovar	
Pšenica banátska	77-81	8.05	8.15	Štátny dlh.		Prvá uhor. poisť. spol.		
pešianska	77-81	8.00	8.10	Uhorská zlatá renta 4%	121.75	122.25	4125.—	4250.—
stolnobebrádska	77-81	8.00	8.05	Uhorská korunová renta 4% ..	99.20	99.50	1283.—	1285.—
Raž (žito)	70-72	6.35	6.40	Uhorské regalové úpisy 4 1/2% ..	100.25	101.25	8100.—	8150.—
Jačmen na krm	60-62	4.20	4.35	Uhorské premiové úpisy	152.00	153.00	615.—	618.00
na pátku	62-64	5.—	5.80	Uhorská tiskovo-segedínska po-			Záložné listy.	
na várku	64-66	6.50	8.00	žička 4%	140.50	141.50	Uhorského pozem. úverového	
Ovos	59-41	6.20	6.30	Uhorská žel. požíčka 4 1/2% v zl.	123.25	124.50	101.00	102.00
Kukurica	73	3.60	3.70	vyvážkové úpisy 4% ..	102.25	103.—	Uhorského úver. záložného ús-	
Prosno	—	4.90	5.20	Spoločná požíčka v bež. penia-			100.50	101.00
Repica	—	—	—	zoch 4 1/2% ..	101.00	102.00	100.—	101.50
Ďatelínové semá, luc.	—	42.00	48.00	Žreby.		Peniaze.		
červené	—	25.—	28.—	Spolku „Jo sziv“	3.60	4.00	5.65	5.00
Svinská masť pešianska	—	55.—	56.00	Uhorského „Červeného kríža“ ..	8.00	8.50	9.52	9.75
vidiecka	—	—	—	Rakúskeho ..	20.50	21.00	58.65	58.80
				Bazilika	6.25	6.50	—	—

Knihničiareň Viktora Hornyánszského v Budapešti.